

St
3719. 1683.

See kõigehirmsam
uue aja mõrtsukas.

Keiserliku Aoadliku
Rat. Kogu Kink. 1916.

Tallinnas, 1885.

Trükitud Gestimaa sõnoodi kirjadega.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 14-го Января 1865.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiiviraamatukogu

25424

Jalutuma juttus.

Ühe raudtee ääres istus kord hulk töötegijaid lõuna ajal puude varjus ja sõivad jõivad, mis igal ühel oli. Nemad olid endid kõik ühe suurema mehe ümber seadnud, keda nemad ka ta tugemuse ja suuruse pärast Koljatis kutsusid, ja kes riiu läbi oma teise filma oli kautanud. Sest mehest pidasivad nad suurt lugu. Kui ta leiba sai võtnud, võttis ta wiinapudeli taskust välja, rüüpas natuke ja heitis puhkama. Aga ta sai varsti teistest ülesäratud, sest maanteed mööda tuli üks must tükk nende poole, kellest nemad mitte aru ei saanud, kas ta sõidab ehk kõnnib. See oli üks waene, jaluta mees. Ta istus, kummagi kaenla all kargud ja jalad krambi viisi kokkukistud, ühe väikese wankri peal, ja sõudis ennast karkudega edasi. Jalutuma kõrwas kõndis üks, korratumalt riides, kõhn, must ja suure kühmaga 8—9 aastane poisikene. Kui tulija nende kohta jõudis, kes teda muidugi pillamise ja teutusega vastu võtsid, tõmbas Koljat omast taskust wiinapudeli välja ja ütles: „Säh, kõwerjalg, määri sellega oma rattaid, et sa rutemine edasi saad. Mis üle jääb, joo ära!“

„Ma tänan teid!“ ütles jalutu, ilma et tal selle pärast hea meel oleks olnud, võttis pudeli korgi pealt ära, waldas wiina maha ja andis tühja pudeli tagasi. „Kas sul aru peas on, sina hilparat!“ ütles Koljat ja pööris wandudes oma seltsimeeste poole: „Mis teie arwate, kas ma pean pudeli selle hullu pea vastu puruks lööma?“

— Seal näitas jalutu oma haawatud põlwi ja jalgu, mis punasid ja sinisid plekkisi täis olid ja nii inetumad wäljanäitasiwad, nagu ei olekski nad inimese jalad olnud.

„Seda nähes mõib jüda sandiks minna,“ kogeldas üks mees, ja wõttis suutäie wiina. — Jalutu ajas oma kamboli seljast maha ja näitas rinna peal suurt armi. „Waadake,“ ütles ta, „see haam oleks mulle pea surma toonud, ja jeda kõik on mulle wiin teinud, sellepärast olen ma wandega rōutanud, kus ma teda kätte saan, maha walada, et ma tale tagasi maksta wõiksin.“ — „See mees on hull!“ ütles Koljat. „Kahju, et ma oma wiina narrile äraandsin. Nõnda läheb aga lugu igauhEGA, kes helde tahab olla.“ —

„Mina ei ole mitte hull,“ wastas jalutu, waid oma täie mõistuse juures. Teie kahju eest aga tahan ma teile ühe lugu jutustada.

Jalutu wõttis taskust ühe wäikese raamatu wälja ja luges sealt seest need sõnad: „Jeesus rääkis aga nende wastu tähendamise sõna läbi ja ütles: Kell kõrwad on kuulda, see kuulgu!“

fiis pani ta raamatu kinni ja hakkas seletama:

Ütsford walitses üks wägew walitseja oma suure riigi üle. Tema riigis oli kõikisugusi alamaid, würstiji, krahwisi, ministrid, kindralid, kohtumõistjaid, kirjutajaid, kaupmehi, hantwärfisi, linnakodanikuid ja talupoegi, aga kõige rohkem waeft rahwast, päewalisi ja kerjajaid. Kuningas rääkis iseeneses: „Minu riigis on kõik hästi. Et küll rikastel ja ülematel paremad road ja suuremad majad ja kallimad riided on, siiski on neil ometigi ka rohkem pahandust, südame walu, suurem aruandmine ja nõrk keha, mis wähe kannatab ja nõnda mitmesugust haigust sünnitab, kellest waene ja alam rahwas midagi ei tea. Waesel aga on rõõmus süda ja kindel julgus, ta mõib külma ja palawat kannatada ja mis ta sööb, see on talle kosutaw.“ — Ja nõnda see oligi, kui kuningas rääkis; tema rahwas elas õnnelikult ja rahul, sest igaühel oli rõõmu ja kurwastust. Peale selle läks kuningas kaugele maale. Selle kuningriigi piire peal elas aga üks nõid, kes kuninga peale wihane oli ja mõtles, kuidas ta temale mõiks kahju saata.

Ta tahtis nimelt oma õnne waeße rahwa juures katsuda, keda kõigerohkem riigi alamate sees oli ja kes rahulikult elasid; sest ta ei mõinud seda kannatada, et üks inimene õnnelik pidi olema. Kui kuningas ära oli, lastis see nõid ühe kurja waimu wälja minna üle kõige selle kuning-

riigi alamate urtsikute sisse. Ja kuhu see sisse tungida sai, seal pidi ta inimeste rahu, ühendust, termist, rõõmust meelt ja magust und rõõwima. Ja kus mees ehk naene rahus ja ühenduses elasid, saatis ta neile kahtlast meelt, tüli ja sõimusõnu ja ei jätnud enne järele, kuni ta mõnda siin ja seal ka mõrtsuka tööle, wargusele ja roppusele oli sundinud. Mõnda oli ta igas majas peremees; igaüks armastas teda, sest ta oli neile heaks ajamiiteks. Kui nüüd kuningas jälle tagasi tuli ja nägi, mis waenlane oli teinud, nuttis ta wäga. Siis tulid tema juure kindralid ja muud ülemad ja rääkisid ta wastu: „Rääsi meid, et meie waenlase riigist wälja ajame.“ Kuningas aga rääkis: „Minu rahwas ei tunne mind enam, sest waenlane on tema filmad ärapimestanud, ja kui teie wäljaläheted, lööwad nad endid waenlase poole ja sõdimad teite wastu.“ Selle peale ütlesid sõamehed: „Lase meid minna, sest kui neid ka nii palju oleks kui liiwa mere ääres, siiski tahame meie neid ärawõita!“ Kuningas aga rääkis edasi. „Seda ma ei karda, et ma mitte nende walitsejaks ei saaks, sest wõimus on jo kõik minu käes; aga sellepärast on minul hale meel, et ma oma rahwa wastu pean wäljaminema ja neid oma mõdegaga lööma, et keegi ei pease.“ Mõnda jutustas jalutu ja lissas senna juure: „Kel kõrwad on kuulda, see kuulgu! See kuningas on Jumal, tema riik on maailm, see rahwas olete

teie, see nõid on kurat, tema abiline ehk see kurivaim on wiin. Kus wiin walitsemas on, seal on kurati teenistus Jumala teenistuse asemel, sõimamine palwe asemel ja pilkamine õnnistamise asemel. Issand aga omas wäes ja wihas saab tulema teie peale kohut mõistma, ja tõeste teil on igalühel otja peal lugeda: „Sooditud ja prassijad ei saa mitte Jumala riiki pärima!“

„Lööge selle lorisejale löua peale!“ kisendas üks meeste hulgast, „tema tahab meile siin jutlust pidada.“

„Kui ta kehal üks terwe koht oleks,“ ütles teine, „siis maksaks waewa.“ — „Pidage see mees finni,“ kisendas kolmas, „walage tale kurf wiina täis ja näidake tale siin, kus pool kodu on!“

„Pidage finni!“ hüüdis jalutu, kui nad juba ähwardasid tema poole tulla, „pidage finni, ütlen mina, minul on õigus nõnda teie wastu rääkida, mina olen ise suurem wiina pruufija olnud, kui teie kõik,“ — nende sõnadega hakkas ta oma lapse käest finni ja rääkis edasi: „Mina olen wiina läbi oma armsa lapse sandiks teinud!“ See waene poisikene aga hakkas isa ümbert finni, nuttis suure healega ja ütles: „Tule ära papa, tule, nemad lööwad sind.“

Issa aga pani kae lapse pea peale ja rääkis: „Ole wait, mo poeg. Jumal on oma inglid käskinud, et nemad sind käte peal peawad kandma, ja nii kaua, kui sina minu juures oled,

ei ole mul ka enese pärast hirmu." Peale seda võttis ta lapse sülle ja hüüdis walju healega: „Kes tahab minusse puutuda!" Aga kui ta nägi, et keegi tema ligi ei julgenud tulla, õhkas ta ja ütles: „Ma tahan teile üht lugu jutustada." Mõned pöörasid endid tema poolt ära ja tegid, nagu tahaksid magada. Enamiste aga jäiwad kõik wagusalt istuma ja ka Koljati filmad ei tahtnud finni minna.

Salutu võttis jälle oma piibli-raamatu wälja ja luges: „Kellel on oi oi!? Kannel woi woi!? Kellel palju riidu? Kellel kaebdus? Kellel haawad ilma asjata? Kellel sinised filmad? Neil on, kes aega wiidawad wiina juures, kes tulewad põhjani ärajooma segatud wiina." (Sp. sõn. 23, 29.)

„Waatke," rääkis ta edasi, „see sõna on kõik minu juures täide läinud. Mina olin ka üks selle sarnane ja mul oli niisamasugune terwe ihu kui teil. Mina olin ka nagu teie raudtee juures töös, kus ma wiina orjaks sain. Ma tegin selle kurati joogiga kindlat sõbrust ja hoidsin kindlaste ta poole. Wiina läbi olen ma need haawad saanud, wiina läbi olen ma wangihojas istunud, aga teda pidasin ma süiski ikka oma kõige paremaks sõbraks. Tema oli mul armsam kui naene ja lapsed. Minu naese filmisarad ei liigutanud mind mitte enam. Mina ei wõinud oma naest ega lapsi oma

urtfikus näha, — minu lust ja armastus oli miin. Ühel päeval tülitsefin ma oma naesega ja lõin teda hirmsat moodi, sest et tema mulle mitte raha ei annud wiina osta, ja kui ma ta wiimse riidehilbu wägise ärawõtsin ja juudile äramüüsin, sõimas ta mind ja läks meelt äraheites ja kisendades uksest wälja; mina aga läksin kõrtsi.

Mõne tunni pärast kanti mo naene surnud koju, — ta oli ennast ärauputanud. Mind kutsuti koju. Ta oli tuppa woodi peale pandud, ja kui kohtuteendrid ära olid läinud, pidin ma üksi ta juures walwama, sest sel õhtul ei julgenud ma enam kõrtsi minna. Surma nagu oli hirmus ja ihu üleüldse sinine, nagu oleks ta wandudes surnud; ta käed olid rusikas, nagu tahaks ta mulle weel surmas rusikat näidata. Nõnda istusin ma kõif see öö suures hirmus ja ei wõinud mitte filmi surnukeha pealt ärapöörda, aga ma ei jätnud siiski wiina maha. Ma saatsin oma noorema lapse jälle kõrtsi pudeliga wiina tooma. Küll oli mo hirm ja ahastus suur, aga ma lootsin wiina peale, et see saab mulle julgust andma. Laps aga ei tulnud nii pea tagasi, ja mida kauem ma ootasin, seda suuremaks läks mo hirm ja himu. Wiimati tuli mulle nii suur himutuju wiina peale, et mo ihuliikmed wärisesid; ma waatasin atnast wälja, ja kui pois tuli, jooksin ma wälja ja mürafin ta wastu: „Kus on pudel? Anna

feie!" Laps aga nuttis, sest ta oli kogemata pudeli katki teinud ja viin oli maha jooksnud. Seal pigistas mind kurivaim oma küünte wahela ja hirmus wiha tõusis mo sees, ma wõtsin lapse õlapidi kinni ja wiskasin ta suure tigiduse jõuga wastu seinale, et ta jennasammasse poolsurunud maha kukkus. Kui ma nägin, mis ma olin teinud, jooksin ma kui meeletu toast wälja, aga kuhu poole, seda ei tea ma mitte; — aga Jumal karistas mind sedamaid. Õõ oli pime, ma jooksin ilma nägemata ühe suure kiwi wastu ja purustasin mõlemad põlwed. Seal ma olin kõik see õõ pitkali maas ja suure walu käes. Ma kisendasin hirmu pärast, aga keegi ei kuulnud mind, ja mo piin ja waew läks ikka suuremaks, sest ma kuulsin ühtepuhku põrgu-naeru oma ümber. Teisel homikul nägin ma ennast ühe karjatse majas olewat, kuhu mind oli wiidud. Kui tohter mo juure toodi, pidas ta kaua nõuu, kas jalad otjast mahaloigata ehk mitte.

Ehk küll inimesed ennast minust kaugemale hoidsid nagu katku eest, siiski ei jätnud Jumala armastus mind weel mitte maha, ja üks Jumala sõna kuulutaja tuli mo juure; kui ta mind ses ahastuses ja wiletsuses nägi, trööstis ta mind, mitte Jumala armu pärast, kaksipidi mõtelda, waid südamelikult pattude andeksandmist paluda ja wiinajoomist mahajätta. Ma lubasin kõik seda täita ja palusin esimest korda oma elus: „Jumal, ole mulle patusele armu-

line!" Tema kintis minule ka sellesamma piibli-
 raamatu, mis ma sestsaadil ikka oma juures
 olen kannud. Minu lastest ütles tema mulle,
 et üks kaugelt sugulane neid oma juure wõtnud
 ülestaswatada. Kui ma esite jälle kõigenoorema
 järel kuulasin, ütles ta niipalju, et ta weel elab
 ja pea termeks saab. Ühe aasta pärast oli toh-
 ter mo niikaugesele arstinud, kui ma praegu olen.
 Siis sind tahtsin maühel päewal hulga aja pärast
 oma lapsi jälle näha saada ja palusin õpetajat,
 et ta neid minu juure tooks ja teisel homikul
 toodi kolm wanemat last mo juure; kui ma neid
 nägin, nutsin ma kibedaste. Beale selle küsisin
 ma õpetajalt: „Kus on mo kõigenoorem laps?"
 Siis hakkas õpetaja ka nutma, tegi ukse lahti,
 tõi ta sisse ja ütles: „Teie ei saa teda enam
 tundma. Waatke, mis wiin isa kae läbi oma
 lapsele on teinud." Aga laps hoidis õpetajast
 finni ja kartis seda innetumat meest, kes tema
 isa pidi olema; mina aga wõtsin lapse sülle ja
 nutsin. Siis ütlesin õpetaja wastu: „Omad
 teised lapsed jätan ma teile ja kandke ka edes-
 pidi nende eest hoolt; aga selle kõigenoorema
 lapsukesega, keda ma wigaseks olen teinud ja piibli-
 raamatuga tahan ma perest peresse ja külast
 külasse käija ja selle lapsukesese pärast ei saa nad
 mind mitte nalga surra lastma. Jumal on
 mind mo wendadele õpetuseks seadnud, kas ma
 neid ehk nende hukatuse teelt wõiksin ümber-
 pöörda." Siis ütles Jumala teener: „Olgu

„Iis nõnda, tee, kuidas Jumal sind käsib!“ ja ta õnnistas mind jutlusepidajaks ja tunnistajaks wiina vastu. Ta on mulle selle wantri lastnud teha, need fargud mulle annud ja nüüd rändan ma ühest kohast teise, aga nimelt raudtee ääres, näitan oma hädalist last ja hüüan: „Waatke, seda on wiin teinud, tehke endid lahti sest hirmsast kihwtist!“

Kui nüüd jalutu natuke finni pidas, olid kõik wai ja mõtlejad tükk aega tõsiselt järele, aga wiimaks ütles üks: „Sul on hea kõnelda! Sa ei pruugi tööd teha; kel aga närwelt midagi juhu pista on ja peab seal juures rasket tööd tegema, see peab ikka suutäie wiina karastuseks rüüpama.“ „See on imelik lugu,“ wastas jalutu, „et wiin teile jõudu andwat, aga ometi olete teie nii kõhnad ja kahwatand näuga. Teie olete endid lastnud petta. Tema ei anna mitte teile jõudu, waid wõtab teilt jõudu. Et ole faks asja, mis inimese kohus on: Palwe ja töötegemine! Tööd peate teie oma palehigi sees tegema, sest kirjutud on: „Palu ja tee tööd!“ Aga teie ütlete selle asemel: „Tee tööd ja joo wiina!“ ehk ka: „Joo wiina ja tee tööd! Tee tööd, et sa wõid wiina juua, ja: Joo wiina, et sa wõid tööd teha. Parema on aga see sõna: Palu ja tee tööd! Palwe on nagu õli, mis töö juures luudkondid pehmeks teeb ja rõõmsa südame annab. Aga wiin on teilt kõik seda rööwinud ja kui Issand wiimsel

päewal tuleb kohut mõistma, saab ta teid sügawa pimeduse sisse lükkama, seal saab olema hulumine ja hammaste kiristamine, kus teie üs ära ei sure ja teie tuli ära ei kustu. Häda, häda, et teie wiina läbi oma ihu ja hinge hukka saadate!”

„Toppige selle hullu mehe lõuad finni ja laske teda joosta,“ kisendasid jälle mõned kraawi seest, „meie ei saa sugugi magada!“ Koljat aga tõstis kätt üles nende vastu ähwardades, et nad wait pidid olema. Jalutu maenitses neid weel edasi: Laske endid aidata, laske endid maenitseda, mõtelge minu peale ja ärge unustage mitte minu juttu ära! Waatke, ma olen teile kõik ütelnud! See ilma süüta lapsukene saab ütskord, kui mind enam ei ole, teite vastu ülesastuma ja teite vastu tunnistama.

Kui jalutu weel nõnda rääkis, helises kell; lõuna aeg oli mööda, igauks wõttis omad riistad jälle kätte ja läks tööle. Mõned aga jäid weel jalutama juure tüüts ajaks seisma, kunni üks nende seast wäljaastus, temale kätt andis ja ütles: „Soowin sulle head õnne, andku Jumal, et sinu külw head lõikust annaks!“ Peale selle tulid weel mitu teisi ja läksid siis rahulikult tööle. Wiimaks tuli ka Koljat ja raputas jalutama kätt suure tänuga, teise käega tõmbas ta wiinapudeli taskust wälja ja wiskas seda kivi vastu puruks ja läks siis oma teed. „Nüüd on kõik hea,“ ütles jalutu, „sest mis

Koljat üksford ettemõtnud, sellest ei saa teda ükski enam eksitada.“ Jalutu aga waatas weel kaua ta järele ja läks siis oma karkude peal edasi.

Surm ja tema abimehed.

(üts mõistu jutt).

Wanal ajal, kus enamist inimeste elupäewad väga pikkale ulatasid, juhtus üksford surmal suur töö puudus. Sellepärast andis ta oma abimeestele käsku, ühel nimetatud päewal nõuupidamisele kokkutulla. Seal tulid siis sõda, nälga, katk, kurjad tõbed, äpardused, himudelihutajad ja mitmed muud inimese elu-iga lühendawad ametmehed surmariigi walitseja ette kokku. Kui kuningas Surm oma kõnet lõpetanud ja kuuljatele pikemalt äraseletanud, mikspärast neid seie oli kutsjutud, siis lisas ta wiimaks weel juure: „Kes nüüd teie hulgas kõige waprast tapja ja tänini enam inimese loomi kui ükski teine maa pealt häwitunud on, see astugu minu auujärje ette! ma tahan temale suuremat woli anda, mis läbi ta minu järgmiseks ning esimeseks riigi würostiks peab tõusma!“ Nüüd ruttas igamees omast raamatust kokku arwama, kui palju tema wäe ja wõimuse läbi tänini oli hukatud, aga kes jõuaks siin seda otsata numrite aru ülespanna, mis algmisest kunni senna päewani sõja- ja katku-, nälja- ja äparduse- ja tõbede pearaamatutes seisis! Suba tahtis surmariigi kuningas

ülemat numbriperemeeft endale järgmiseks walitsejaks nimetada ja temale aumärki rinda panna, kui ta kogemata filmad ülestõstis ja üht wõerast meest otsegu pool tuffus ukse piida najal nägi. „Kes sina siis oled?“ küsis kuningas. „Esimene elu-mõrtsukas,“ kostis wõeras hambaid hirwitades. „Mina ei tunne sind, ega mäleta ka sind enne seda näinud olemat,“ ütles kuningas: „näita mulle oma tunnistuskirjad üles, mis sinu kiitmist tõeks teewad!“ „Mina olen,“ kostis wõeras, kõigenoorem sinu sulastest, wast hilja aegu inimeste feltsis elamas, sest algmisesest saadik oli minu eluase põrgus! Aga enne kui ma sündimise kirja ja passi teile näitan, tahan siin lühidelt enda kombeid ning tegusid kuulutada. Kellel kõrw on, see kuulgu! Katt ja sõda, ehk mis nime all keegi muu elu-mõrtsukas siin warjuriigis elab, ei saa ta iial wõimuse poolest minuga wõidelda. Ehk küll minu walitus haka-tusel on, siiski tohin ma julgest tõutada: et enne kui maailm neljada aastat wanemaks jõuab, kõik inimese sugu minu ikkes peab wedama, kus nemad igapäew — otsegu kärblased surmarohu waagna ümber — hulgani mahalangewad. Ei saa sündinud laps ema rinnal, ega wana kapi najal ronitaw rauk minu küttest peasma, waid igameest kihutab minu pill tantsuma, kunnit ta wiimaks — paremast südametunnistuse noomimisest hoolimata — waimupriiust kautab ja metsalise kombel hauda langeb. Sugulasewere-

ja sõbrusepidemed tahan ma katki katkestada, nõnda et wanemad laste ja lapsed wanemate mõrtsufaks peavad saama; kurjad himud tahan ma lõpmata tihutada; iseenele tapjale saan ma nuga ihuma ja kõiit keerutama, abielu seisuse õnnist rahu põlwe rikkuma, rahwast hullama ja mäs-
fama sütitama, et igamees meelemõistust jalga-
dega hakkab tallama ja hullemalt kui põrguline jändama. Wilja imad, mis Jumala heldus iga-
päewafeks leiwapalufefeks põllul seadis kas-
wama, saamad inimesed minu sundmist mööda
tule weeks ümbermoondama; seda põrgu-märga
saamad nemad lakkuma, mis neid kuraditega
wendliku seisusesse saadab ja igaweste põrguorjaks
teeb. Minu wõimus saab aegamööda kõige ini-
meste sugudele äraneemiseks, ja kui aastasadade
pärast maailm selle poolest targemaks läheb, et
tõbede wastu rohtu leiab, ehk muul kombel neid
mõistab wähendada, sõdimist ning taplemist
mahajätab ja katku wastu wahid riigipiiridele
seab: siis saab minu woli ning meelewõid üks-
nes maailmas walitsema! Ja kui siin ja seal
mõningad peafsid julgema minu wastu üles-
tõusta ehk minu teenistust hakata laitma, küll
siis minu jüngrid tuhande kaupa seltsis sõhar-
duse uuendajate wastu ruttawad sõdima, sest et
raha ahnus ja rahwa rumaluse kasupüüdmine
igas paigas minu lipu all saamad wõitlema, ja
pimedus ning harimata kombe wõtawad mind
oma rinnal imetada ja hooletuse rüppes mind

üleskaswatada. Kes teie hulgast, surma- ning warju-riigi abimehed! jõuab enam hukatust inimestele saata?! — Kui ükski selle peale suud lahti ei teinud, küsis kuningas mõra mehe käest: „Mis sinu nimi on?“ — „Wiin!“ — kostis kange mees. „Wiin, wennite wiin!“ hüüdis kuningas: „peab mulle esimeseks riigimürstiks jääma“ — ja „„Wiin, wiin!““ mõuras kõik surma- ning warjufogudus ühest suust ja põrgu- haud kõlas wastu. —

Mis teeb wiin?

Mo armas sõber! tead sa nüüd, mis wiin teeb? Ta ei tee muud kui murrab, lõhub, tapab so ihu ja hinge. Ta kaswatab so wiina jänu, et mida rohkem sa jood, seda rohkem sa tahad. Sa paneb kõik so sõbrad ja heategijad sinust taganema. Ta teeb so südant kõwaks, et sa waeste hädaft ei hooli. Ta teeb sind waeseks ja kerjajaks, et sa kaltfus ja narus pead ümberhulkuma, ja sul pole rahakopikat taskus, sest et sa kõik wiina kuratile ohwriks wiid ja so naene ja lapsed on nälgas ja libedas hädas ja kõik sinu süü pärast. Ta teeb wargadele ja petjatele wõimalikuks sinu oma ärariisuda. Ta teeb so pööratseks ja jõledaks, so meeled tuimaks ja surnuks. Ta teeb sind kõige hea tööle kõlmatumaks. Ta riisub so häbi ja auu, so head nime, so raha, wara ja elamise õnne. Ta teeb

find jälgiks ja ropuks kõige auusa inimeste fil-
mas, nõnda et kõik endid sinust eemale hoidwad
nagu haisewast sõnikuhunnikust. Ta teeb, et
sa uksed ja aknad ja söögiriistad äralõhud, oma
ihuliikmed äramurda lased, hobuste jalge ja
wankri rataste all kää ja jala luud purustad
ja et sa wangitorni heidetud saad. Ta teeb,
et mõlgnikud find alati piinawad. Tema põle-
tab ära so keha ja sisekonda ja wiib wiimaks
so hinge igaweste hukka.

Lühidelt üteldes: tahad sa kõigist lahti saada,
tahad sa oma ajaliku wara kautada, oma ihu
ja hinge igaweste rikkuda, — siis ole joodik,
ja sa saad näha, et kangelamat surmajat rohtu ei
ole maa peal kui **wiin, wiin, wiin.**

Wiinajoomine rikub so mõistust, teeb so fil-
manägu hirmsaks ja mõeraks, wähendab so ihu
jõudu, ajab were keema, teeb seespidi ja wäl-
jaspidi haawu, mis ei wõi parandada. Wiin
on so hinge kurat, so raha waras, so sandikoti
walmistaja, so naese südame haawaja ja laste
kurwastaja. Sumal ise on need tuhanded fil-
mapisarad lugenud, mis joodikute naeste ja laste
filmist suure waluga on weerenud. Kui tuluke
saawad need igaweses ajas nende südamete peal
põlema, kelle pärast need on nutetud. Wiin
teeb tugewat inimest nõdraks ja tarka jõledaks.
Kes teiste terwiseks joob ja see läbi oma ter-
wist rikub, on kurjem kui mõistmata elajas ja
eneşe tapja. Tema on kurjem kui mõistmata

elajas, sest ükski elajas ei sega meelega oma mõistust; aga joodik neelab omale surmajat lafet liia himuga sisse, ehk ta küll teab, kui suurt kahju see temale teeb, ja ehk ta küll teab, et see jook tema mõistust riisub ja teda kurjemaks teeb kui mõistmata loom on. Wiina wäe läbi saawad kõik tema salajad kurjad himud ja tahtmised, otsegu tallitsemata tulised täkud tallist lahti lastud, ja neid ei jõua ükski finni pidada, — ja kui tema juua täis on, teeb tema mõnda kurja ja paha, ajab sõnu suust wälja, kelle peale ta pärast hirmuga peab mõtlema, kui ta targaks saab.

On järelearmatud, et meie maal mõnes kihelkonnas 30—40 tuhat rubla eest wiina aastas ärajuuakse. Iseäranis jootude peal on see otsegu käsuks saanud, õige rohkeste wiina juua. Lapse ristmise juures on sagedaste waderite pead wiinast segased. Poised ja tüdrukud, kes waderiteks on, lasewad õõsete warrude majas ennast kuratist paaritada ja elawad sagedaste kõigehirmsamas lihameeles. Niisamuti ka pulmade peal, kus noored inimesed ses meeles iseäranis kokku tulewad, et tantšida, möllata ja rõõmsaste lihastis elada. Selle julguse ja himu andja ja kaswata ja on aga wiin. (Sp. s. 20, 1; 23, 33.) Niisamuti saawad ka matulised sagedaste suures prašimises ja wiinajoomises peetud. Mitu majaperemeest on oma koha ja elamise wiina läbi kautanud. Üleüldse on see meie maal

noorte meeste ja poiste seas wiisiks, õhtuti, išeäranis laupäem ja pühapäem, kõrtsus wiina ehk õlut juua ja wiimaks segase peaga mööda küla hulkuma minna, kus kõiksugused hirmsad tütid tehtud saawad. (Eweef. 5, 11. 12.)

Oh seda hirmu ja ahastust! kui mitu kurja tööd on joobnud peaga tehtud, kui mitu inimest furnuks löödud, kui palju werd walatud! Ohmata, oh ehmata, sa joodid! ja mõtle, enne kui sa wiinaklaasi suu peale paned, et sa sellega ennast walmistad kõiksugust kurja tegema, mis tarwis so rikutud süda sind tagasihutab! oh mõtle ja pööra ümber oma kurja tee pealt, oh jõe seisma ja mõtle selle äramõetmata kahju peale, mis wiin sulle saadab, kas sa wõid siis weel ikka edasi juua, kas wiin sulle mitte hirmsaks ei lähe!?

Õeste need kahjutegijad ja hirmuwäärt asjad, mis seiamaale oleme nimetanud, peaksid juba wägewad küll olema ja sind otsegu wägise sundima, wiina joomist mahajätta. Need asjad peaksid wiinaklaasi so meelest nii hirmsaks ja kardetawaks tegema, otsegu näaksid sa sealt seest pörgutuld leegitsewat, et sa seda surmajat kihwti peekrit wõi mõetu uksest ehk aknast peaksid wäljawiskama ja selle hukkawa lakke eest kui kõigetigedama ussi eest põgenema ja kartust ja hirmu tundma.

Soodidud, armsad wäesed joodidud, pöörge ümber, — pöörge ümber ka teie, kes teie ütlete: Ma wõtan küll wahest suutäije, aga pole see-

pärast karta, et ma seda iial ülearu peaksin wõtma. Oh, seda on küll karta. Just sedawisi on kõik lasteõerab esmalt ütelnud. Armas sõber, wõta head nõuu ja hoiu ennast wiinast täiesti eemal. Ara usu oma suud teda mekkima; kes oled sa, et enese eest wõid hea seista, et sinust ka mitte joodik ei saa? Kõik joodikud on mekkimisega peale hakkanud. Sa kui sa küll ilmasi ei peats ennast joobnuks jooma, kas see filmapiikmine põletamine so kurtus maksab seda rõõmu ära, mis sa wõiksid ise tunda ja ka teistele walmistada, kui sa omad kopikad, mis kõrtsis ärafulutad, waestele annaksid? Iseäranes on wäga soowida, et meie seas joodud kõik ilma põlewa wiinata saaksid peetud. Wiinajoomise üle wõib veel lugeda: Sõp. I. 23, 29—32; Seef. 5, 11. 12; Saab. 2, 5; 1. Kor. 10, 21; 6, 10. Nüüd kuulen ma juba mitmed wiinaarmastajad ütlemad: Aga piiblis on jo ka lubatud wiina juua südame rõõmustamiseks terwise kinnituseks ja kaana pulmas on ka wiina olnud? Armsad sõbrad, waatke kui pisut teil tundmist on. Kus on piiblis räägitud sest põletud wiinast, sest piiritusest, nendest mitmesugustest kangest napsidest, mis nüüd meie aegas tehakse? Kõik, mis piiblis wiinast räägitakse, tähendab aga joodawa wiina peale ja seda on aga üksi lubatud aru järel wõtta, ehk nõnda, et inimene oma aru peab ja mitte mõistust ei rifu. Seda wiina on juba wäga wanal ajal

tehtud ja Jumal on selle tarwis ise wiinamarjad lastnud kaswada. Aga kus on see kirjutud, et wili, mis Jumal leiwa tarwis on lastnud kaswada, viirituseks peab saama tehtud ja et seda siis ihu ja hinge hukatuses peab saama joodud! Ja kui nüüd see Jumalast pruukimise tarwis loodud marjade saht juba küll kurja wõib teha, kui seda rohkest juaakse (Ewees. 5, 18.), ja niisugused joojad ka Jumala riigist wäljalükatud on (1. Kor. 6, 10.), mis peab aga siis meie põletud wiinast ütlema, mis muud ei ole kui päris meelemõistuse rikkuja, surmaja kihwt ja põrgu lake? ei muud kui seda: Tahad sa oma hinge peasta ja wäljaspidi kui inimene elada, siis hoia ennast täieste eemal! Sest suurest ihuwaesusest, mis rahwa seas, on üks väga suur osa wiinajoomise süü. Oh kui kõik need sajad wiljasälitsed ja kümned tuhanded rublad, mis wiinaks fulutakse, toiduks saaks pruugitud, kui palju ei oleks mitte aidatud ja waesus wõidetud!

Sühikene õpetus, kuidas wiinajoomisest lahti saada.

Sõber, sa tahaksid wiinajoomisest lahti saada, oled juba katsunud mahajätta, aga ei ole sellega korda saanud ja nüüd sa ei tea, mis sa pead tegema. Armastuse pärast tahan ma sulle appi tulla ja seda näidata, kuidas sa lahti wõid

saada. Rõige pealt püüa, et sa wiina hi must lahti saad, siis jäeb wiinajoomine iseenesest maha. Kui umbrohi küll saab äraniidetud, juur aga maa sisse jäeb, siis ajab ta ikka ennast uueste jälle ülesse. Ka juur peab wäljakitkutud saama. Et aga inimesel mitte wõimalik ei ole, ise wiinahimu omast südamest kautada ja apteekis ka selle wastu rohtu ei ole, sealt see siis tuleb, et nii mitu, kes oma rammuga wiina hakkasid mahajätma, ikka ja ikka jälle on häbisise jäänud: nad hakkasid weel hullemine jooma kui enne. Juur, mis sisse oli jäänud, ajas uued wõsud jälle üles. Ara siis mõtle, et sa oma rammuga wõid wiinajoomisest lahti saada. Ei wõi sa ka mitte wiinast lahti saada, kui sa taaga natuke weel ikka sõbrust pead, ikka weel tahad suutäije wiisi wõtta. Nii-ka, kui aga üks sõrm weel kurati hammaste wahel seisab, on tal terge asi so terwet teha äraneelda. Rõige rohkem keelab aga see sind wiinahimust lahti saamast, et sa kõik teised patuhimud südames weel armastad. Peab wiinahimu mahajäama, siis peavad ka kõik teised himud mahajäama. Patuhimu soonedel on kõigil üks hallikas: see pärispatu läbi ärarikutud süda. Peab aga nüüd üks soon äratuimama, siis ei saa muidu, kui peab kõik selle hallika finni toppima ehk äraumistama; siis jäewad ka kõik teised sooned kuivaks. Ehk jälle: Kui ühel sulasel peremeest teenides üks töö wastu-

meelt on ja ta tahab sest lahti saada, siis ei lähe see mitte muidu korda, kui et ta ennast sest peremehest hoopis peab lahtimõtma ja teise juure minema. Tahad sa kuratit orjada ja seal juures wiinahimust lahti saada, siis ei lähe see mitte korda: sa pead ennast täieste kuratist ja kõigist tema tegudest lahti lööma ja ühe teise juure teenistusse minema: Kristuse juure. Mil wiisil võib see kõik sündida? küsid sa. **Wastus:** Ükspäinis täieliku ümberpöörmise ja meeleeparandamise läbi, täieliku südamemuendamise ja kõige wana elu mahajätmise läbi. Kui wiinajoomine kõige tema himuga ja ka kõik teised himud sulle patuks lähewad ja sa tunned, et sa wiinaga elawat põrgutuld enese sisse oled joonud ja jood ja Jumala hirmust wiha enese peale koormad, ja et so seniaegne elu ei ole muud kui armuaja raiskamine, hukatuse teekäimine ja patutegemine olnud ja et sul praegu sel tunnil sures ja Jumala kohtusse astudes muud ei ole loota kui äraneedmist ja sa tunned ka, et Jumalal õigus seda teha on, sest et sa oma pattudega teda wihastanud ja ka väga kurwastanud oled, — kui sa seda tunned, siis oh hing, on see igawene Jsa oma wäljasirutud peastja käega sinust kinnihakkanud ja tahab sind Boja juure tõmbada (Joan. 6, 44.), et tema sind puhastaks, patuhimud so sees suretaks ja sa tema õiguses Jsa ette kõlbaksid seisma jääda. Kuule, oh

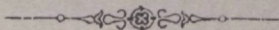
hing, kuidas Jeesus nii lahkestest hüüab: „Tulge minu juure kõik, kes teie waenatud ja koormatud olete ja mina tahan teile hingamist saata.“ (Mat. 11, 28.) Kutta tema juure oma hädaga, soowimistega, püüdmistega, ta ükspäinis võib sind aidata ja tahab ka sind aidata. Patuhimud on kui neetud ja joodetud so südame sisse, nad on kui hirmsad ussid, mis endid sinu südame külge on imenud, ja oma rammuga ei või sa siin midagi parata, aga Jeesuse läbiuuritud käed võivad neid lahkitiskuda, tema werewägi võib seda kõigemagusamat himu alwaks ja hirmsaks teha. See weri, mis Jeesuse haawadest jooksnud, on see ainus awitam rohi kõige patutõwe ja ka wiinatõwe vastu. Jeesuse ärasteenimise pärast tohid ja võid sa armu loota ja kui sa usu läbi andeksandmise rahu omas südames oled tunda saanud, tungib tulewase paradiisi rõõmuõhik so hingest ja waimust läbi: armastus Jeesuse vastu täidab so südant. Armastuse pärast Jeesuse vastu wihtad sa siis kõik, mis sa tead patu olewat: ka wiin on sulle läilaks asjaks saanud, mis sa enam ei või sallida.

Tule siis, oh waene hing, kes sa wiinahimust weetud saad, Jeesuse juure. Palu teda, palu teda wäga südamest ja järeleandmata, et ta sind himutõwest peastaks, ja sa ei pea mitte häbisse jääma, kui so tahtmine aga tõsine ja kindel on. Ta arm on wägew, kõik himude tuld kustutama.

Ta haavades on see pelgupaik, kust kõik so endised wiinasõbrad sind mitte enam ei või kätte saada. Oh rõõmu, mis sa siis tunned, kui sa juba jälle tööd ja teenistust hakkad saama, wiisipäraliste mõid riides käija ja peatoidust muretseda, kui so maja, mis juba oksjoni jaoks oli, so kätte võib jääda, ka rahakopik juba tarvitasumiseks võtta on ja sa oma abikaasaga, ehk wanematega, ehk lastega jälle armastuses ja ühes meeles võid elada. Oh rõõmu, mis sa siis tunned, kui põlew wiinahimu sind enam ei piina, ja sa töölt ehk tee pealt selge mõistusega õigel ajal koju tuled, midagit ei ole sa ära kautanud ehk katki teinud; saadud kopikad on kõik alles. Kõik meel on lahke ja rõõmus. Oh rõõmu, rõõmu, mis so süda tunneb, kui sa oma abikaasaga ehk teiste omastega pääwatöö wäsimuse järel Sumala sõna juures, ilma kellelta sa nüüd enam ei või elada, oma hinge kosutad, oma südame koormat palwes Issanda ette wälja lautad ja taewa rahu sind oma tiwade lehwitamist tunda laseb. Oh püha rõõmu, mis sind täidab, kui sa waatad selle walguse peale, mis teine poolt surmaoru pimeduse so usufilma paistab, kus ka sulle arm on aset walmistanud, kellest aga joodikud ja kõik muud patutegijad ilma peawad jääma. Sellepärast hüüan ma lõpetuseks weel kõige õnnetumate ja waeste joodikute wastu neid sõnu: mis Sumal räägib prohwetil Seesaja suu läbi: „Hoi, tulge

mee juure kõik, kellel jänu on, ja kellel ep ole raha; tulge, ostke ja sööge, et tulge, ostke ilma rahata ja ilma hinnata wiina ja piima. Miks- pärast waagite teie raha see eest, mis ep ole leib, ja oma weremaewa see eest, mis teid ei wõi täita? Kuulge mind õiete ja sööge head, siis peab teie hing rõõmu tundma kallimast roast. Pöörge omad kõrwad ja tulge minu juure; kuulge, et teie hing wõiks elada!" (Seef. 55, 1—3).

1877
The following is a list of the
names of the persons who
were present at the
meeting of the
Board of Directors
of the
Company
held on
the
15th day of
January
1877.

1877
The following is a list of the
names of the persons who
were present at the
meeting of the
Board of Directors
of the
Company
held on
the
15th day of
January
1877.